

ШЧЫРАЯ РАЗМОВА АБ НАШЫМ ЖЫЦЦІ

Пра сем'і, пенсіі і ўклады

«У найбліжэйшы час мы прыёмем рашэнні. Яны павінны быць беспрэцэдэнтнымі, — праанансаваў Аляксандр Лукашэнка. — Галоўнае — гэта жыллё. Калі трэцяе дзіця нарадзілася і ты ўмоўна атрымліваеш бясплатна кватэру ад дзяржавы, думаю, будучы нараджаць».

Галоўнае пажаданне Прэзідэнта за некалькі дзён да жаночага свята 8 Сакавіка (сказаць аб гэтым папрасіла Мар'яна Шчоткіна, намеснік старшыні Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу, старшыня Беларускага саюза жанчын) — каб беларускі нараджалі пабольш дзяцей. «Гэта і для краіны вельмі важна, — падкрэсліў кіраўнік дзяржавы. — Двое вашых, а трэці — мой. Гэта жалеабетонна».

Аляксандр Лукашэнка лічыць шматдзетную сям'ю адзіным выратаваннем для народа, асабліва ў святле тэндэнцыі скарачэння нараджальнасці, якая захапіла ўсю Еўропу. Нават у шматнацыянальнай Расіі, дзе моцныя традыцыйны шматдзетны сем'я ў розных народнасцяў, усё роўна гэтая тэндэнцыя прасочваецца.

Пры гэтым Прэзідэнт са шкадаваннем адзначыў, што знайсці сапраўдных мужчын у Беларусі нашым жанчынам не так проста. «З мужыкамі, вядома, бяда», — прызнаў Аляксандр Лукашэнка, спаслаўшыся на вялікую колькасць тых, хто мае адтэрміноўку ад войска.

Галоўны рэдактар газеты «Нагодная воля» Іосіф Сярэдзіч спытаў, ці знойдзе дзяржава магчымасці вярнуць людзям грошы, якія «згарэлі» на банкаўскіх укладах пасля развалу СССР.

Аляксандр Лукашэнка заявіў, што даручыць ураду праціць, пра якую суму ідзе размова. «Каб сказаць, у якія тэрміны мы вернем гэтыя грошы, трэба паглядзець, якая гэта сума, з улікам дэнамінацыі, каб суаднесці з бюджэтам. Абяцаю вам, што адкажу на гэта пытанне. Калі гэта пацягне на ўзровень Паслання, то скажу пра гэта ў Пасланні Прэзідэнта народу і парламенту», — адказаў кіраўнік дзяржавы.

Старшыня Таварыства беларускай мовы, дэпутат Палаты прадстаўнікоў Алена Анісім спытала наконт пенсій. У работнікаў рэальнага сектара эканомікі пенсіі часцей за ўсё ніжэйшыя за 400 рублёў, пры гэтым яны часам не могуць атрымаць якасныя медыцынскія паслугі. Дэпутат пагадзілася, што мы не можам адначасова падняць усім пенсіі, але маглі б разгледзець варыянт ільготнага праезду і аплаты медыцынскіх паслуг. На яе думку, наша моладзь у тым ліку хоча з'язджаць з краіны, бо бачыць, як жывуць зараз іх бабулі і дзядулі.

Аляксандр Лукашэнка пагадзіўся, што ў нас невялікія пенсіі. З гэтым трэба разбірацца, як і з дэмаграфічнай сітуацыяй. «Разбярэмся са шматдзетнымі сем'ямі, а то праз 30 гадоў нікога не застанеца, таму што жанчыны нараджаць не хочучы, мужыкоў нармальна няма. А там і пенсіямі зоймемся», — сказаў Прэзідэнт.

Пра Курапаты, мову і ідэалогію

Журналіст «Еўрарадыё» задаў пытанне пра інфармацыйную бяспеку. Аляксандр Лукашэнка адказаў, што яго больш хвалюе не пагроза па-за межамі краіны, а наколькі мы здольныя і гатовыя абараняцца. Першае — трэба разабрацца ўнутры. «Любыя гарачыя сутыкненні пачынаюцца з інфар-

мацыйных войнаў. І мы павінны ўмець ім процістаяць», — лічыць Прэзідэнт. Гэтае пытанне ўжо сёння вырашаецца, запэўніў кіраўнік дзяржавы.

«Давайце будаваць сваю інфармацыйную бяспеку не за кошт іншых ці за кошт нападкаў на іншых», — рэзюмаваў Аляксандр Лукашэнка. Таксама ён дадаў: «Мы ўсе прыхільны з вамі, і я перш за ўсё, да нашых суверэнітэту і незалежнасці. Толькі ў нас розныя метады барацьбы за гэта».

Другое пытанне прадстаўнік «Еўрарадыё» задаў наконт беларускай мовы і вышэйшай навучальнай установы, дзе б выкладалі па-беларуску. Прэзідэнт адказаў, што пытанне наконт ВНУ прапрацоўвалася. У Беларусі дастаткова прадметаў выкладаюць на беларускай мове, упэўнены Прэзідэнт.

Цягам гутаркі асабліваю ўвагу на моўнае пытанне звярнуў і грамадскі дзеяч Алег Трусаў. Зараз абсалютная большасць законаў выходзіць па-руску. Па яго словах, судзіць нават наймаюць перакладчыкаў, каб разабрацца ў беларускамоўных справах. На думку Алега Трусава, кожны суддзя павінен ведаць дзве мовы. Таксама ён папрасіў Палату прадстаўнікоў і Савет Міністраў выдаваць законы на дзвюх мовах.

Аляксандр Лукашэнка адказаў, што беларуская мова, як і руская, для яго родная. На яго думку, не трэба іх ставіць у процівагу, але і насаджаць такія паняцці, як «рускі свет», не трэба. У нас беларусы размаўляюць на рускай, таму гэта частка і нашай культуры. Прэзідэнт пагадзіўся, што мова — гэта тое, што нас адрознівае ад рускіх і ад іншых нацыянальнасцяў. Гэта асаблівае для народа. Трэба падтрымліваць і гэтыя тэндэнцыі. Наконт выдання законаў на дзвюх мовах Аляксандр Лукашэнка адказаў, што гэта магчыма, але пацягне дадатковыя выдаткі.

Наконт нацыянальнай ідэнтычнасці Аляксандр Лукашэнка пагадзіўся, што трэба паказваць, чым беларусы адрозніваюцца ад іншых народаў, нашы нацыянальныя рысы.

Звярнуўшы Прэзідэнт і да тэмы Курапатаў. Ён нагадаў, што даручыў паставіць помнік у Курапатах. «Неабходна прывесці месца ў парадак: там пахаваныя нашы людзі», — адзначыў ён. Пры гэтым дадаў, што не бачыць нічога дрэннага ў кафе «Поедем, поедем», якое стаіць недалёка. «Рэстаран жа не супраць Курапатаў. І тое, што туды заходзяць людзі, гэта нармальна», — сказаў Прэзідэнт, дадаўшы, што тэма Курапатаў выкарыстоўваецца некаторымі ў прапагандысцкіх мэтах.

«Так, было. Паглядзіце на іншыя краіны — там таксама не тысячы, а мільёны гінулі. Але трэба выпукліць вось гэты сталінскі перыяд, паказаць, што былі ворагі, — адзначыў ён. — Так, былі і такія. Можна быць, празмерна. Але гэта не значыць,

што пад сталінізм трэба заганыць усё. Там забівалі людзей, дапусцім, пры Сталіне — у 30-я гады. А вы ўпэўнены, што там, на гэтым месцы, фашысты не расстрэльвалі яўрэяў, беларусаў, палякаў, украінцаў, рускіх? Ну, дык давайце будзем аб'ектыўнымі».

Кіраўнік дзяржавы закрунуў і тэму разбітай «лавы Клінтана» ў Курапатах. Ён паведаміў, што распарадзіўся неадкладна яе аднавіць і назваў глупствам усе сцвярджэнні, што ўлады маюць да яе пашкоджання хаць б нейкае дачыненне.

Аляксандр Лукашэнка закрунуў і пытанні ацэнкі гісторыі Беларускай Народнай Рэспублікі. Прэзідэнт адзначыў, што датычыцца ролі і значэння БНР, што «мы спакойна рухаемся ў напрамку таго, каб разабрацца — як было і што было, — без прапаганды».

Ён падкрэсліў, што вялікая роля стабільнасці і міру ў дзяржаве — у адзінстве народа: «У нас сваіх праблем дастаткова. Ніякае бязладдзе — ні з Расіі, ні з Захаду, ні далей — ніхто нас не адолее, калі мы тут будзем адзіныя. Калі мы будзем дзейнічаць так, як мы з вамі гэта разумеем, так, як у нас у галовах. А не так — думаем аднолькава, а паводзім сябе па-рознаму».

Размову пра нацыянальную ідэнтычнасць працягнуў беларускі эксперт Аляксей Дзермант. Ён заўважыў, што, нягледзячы на тое, што ў Беларусі пакуль не напісаны добры падручнік па ідэалогіі, яе каштоўнасці і патрыятызм грунтуецца на практыцы беларускай дзяржавы. Маўляў, гэтая практыка і ёсць наша ідэалогія. Пры гэтым нам, магчыма, не хапае актыўнасці ў гэтай сферы.

Аляксандр Лукашэнка заўважыў, што праблема не столькі ў адсутнасці добрага падручніка па ідэалогіі або манаграфіі на гэту тэму. «Мы дагэтуль не змаглі выразна сфармуляваць нацыянальную ідэю. Такую ідэю, якая б захапіла ўвесь народ. Усё, што мне прапаноўвалі, збіта, нешта не падыходзіць нам. Быў бы надзвычай удзячны, калі б нехта сфармуляваў гэту ідэю і пераканаў мяне ў тым, што гэта тое, што трэба, каб яна лягла на душу народу», — сказаў Аляксандр Лукашэнка.

Прэзідэнт пагадзіўся, што ідэалагічная работа ў краіне праводзіцца недастаткова якасна. «Час змяніўся, трэба ісці іншым шляхам, — сказаў ён. — Патрэбны новыя формы, флэшмобы, тое, што будзе зразумела моладзі. Ідэалогія павінна быць больш скіраваная на моладзь».

Пры гэтым мы не павінны капіраваць тое, што робяць суседзі, калі ў нас ужо ёсць сваё. У сувязі з гэтым кіраўнік дзяржавы прывёў у прыклад расійскую акцыю «Бесмяротны полк» і беларускую — «Беларусь помніць».

Прэзідэнт лічыць, што нельга забываць і старыя формы ідэалагічнай работы. Ён адзначыў, што

ўдалося ўцягнуць моладзь у дэманстрацыі на Дзень Перамогі, і гэта добра.

Ён нагадаў у сувязі з гэтым пра новыя формы работы на ўзроўні кіраўніка дзяржавы, напрыклад святочны баль у Палацы Незалежнасці, у якім разам з моладдзю бралі ўдзел і найвышэйшыя службовыя асобы дзяржавы. «Хачу, каб гэта стала традыцыяй. Трэба, каб гэта захавалася», — сказаў Прэзідэнт.

Гэта датычыцца ўласна будынка Палаца Незалежнасці, на экскурсіі ў які тысячы людзей чакаюць чаргі. Як і ўзведзены нядаўна будынак Вярхоўнага Суда Беларусі — гэта сімвалы нашай незалежнасці і суверэнітэту, падкрэсліў беларускі лідар.

Палітолаг Вадзім Гігін выказаў сваё меркаванне пра ідэалогію. Ён звярнуў увагу на тое, што мы самі павінны фарміраваць парадак дня, шукаць у гісторыі факты і асоб, якія здольныя аб'яднаць людзей розных поглядаў. На яго думку, нацыянальная ідэя, мабыць, і не да канца, але ўжо сфарміравалася.

Аляксандр Лукашэнка не з усім пагадзіўся. На яго думку, нацыянальная ідэя павінна быць асаблівай, класіфікацыя на душу і сэрца. «З майго пункту гледжання, мы гэту нацыянальную ідэю не выпрацавалі, такую, за якую магчыма зацапіцца», — пракаментаваў Прэзідэнт. Мабыць, час не прыйшоў.

Што датычыцца ідэалогіі, Аляксандр Лукашэнка падкрэсліў, што гэта няпростая праца, ідэалагі — паштучны тавар, трэба звяртаць на людзей з такімі здольнасцямі асабліваю ўвагу і прыцягваць іх да работы.

Пра музыку і музеі

Адказваючы на пытанне пра нацыянальны адбор конкурсу «Еўрабачанне», Прэзідэнт пагадзіўся, што перамога ў гэтым конкурсе працуе на імідж краіны, і адзначыў, што ён сочыць за працэсам унутранага адбору. «Калі на гэта трацяцца грошы, то нехта павінен несці адказнасць. Каго пасылаем? Хто павінен адказваць за гэта? Арганізатар і журы», — заўважыў ён.

«Павінны паехаць годныя людзі, якія перамогуць у адбору, — падкрэсліў Аляксандр Лукашэнка. — Ні ў якім разе ніякіх прафэрэнцый быць не павінна. Перамаглі — паехалі».

Ён падкрэсліў, што тут недапушчальнае прасоўванне «сваіх». Пры гэтым дадаў: «Еўрабачанне» — гэта не чыста музычны конкурс, гэта даўно палітызаваны конкурс. І рэдка бывае, што там перамога той, хто павінен. Асабліва пры галасаванні на постсавецкай прасторы».

Кіраўнік дзяржавы прызнаўся, што сам любіць лірычную музыку. Пры гэтым у яго сям'і ёсць аматар і выканаўца класікі — сын Мікалай.

У працяг тэмы культуры было ўзнята пытанне будаўніцтва ў Мінску музейнага квартала. «Калі там невялікія грошы і можна паскорыцца, то потым дапамагу, усё роўна ж будзем будаваць. Пажадана хутчэй», — сказаў Аляксандр Лукашэнка, даручыўшы старшыні Мінгарвыканкама Анатолю Сіваку асабіста ацаніць аб'ём работ на будаўніцтве.

«А то мы расцягнем гэтую будоўлю, і яна нам у два разы даражэй абыдзецца. Адшукаем без бюджэту грошы, трэба паглядзець, ці шмат там працы і ў якія тэрміны можам пры нармальным фінансаванні гэта ўсё завяршыць», — дадаў кіраўнік дзяржавы.

Як сказаў генеральны дырэктар Нацыянальнага мастацкага музея Уладзімір Пракапцоў, першую чаргу музейнага квартала плануецца адкрыць у 2020 годзе. На гэ-

тым мерапрыемстве будучы чакаць і Прэзідэнта.

Уладзімір Пракапцоў таксама агучыў просьбу аб сустрэчы з кіраўніком дзяржавы ад Беларускай канфедэрацыі творчых саюзаў, якая аб'ядноўвае мастакоў, музыкаў, архітэктараў і іншых творчых людзей. Прадстаўнікі саюзаў маглі б агучыць просьбы і праблемы, прычым многія з іх не патрабуюць фінансавых уліванняў, адзначыў ён. Аляксандр Лукашэнка адказаў, што гэта правільная і вельмі добрая прапанова, і даручыў Адміністрацыі Прэзідэнта прадумаць фармат сустрэчы.

Пра хакей і трэнажоры ў вёсках

Аляксандр Лукашэнка выказаўся пра стан спраў у беларускім хакеі.

«Я быў ініцыятарам гэтай суперсерыі паміж хакейным клубам «Дынама-Мінск» і зборнай экстралігі, — адказаў ён на адно з пытанняў. — Нягледзячы на вялізную ўвагу да гэтага віду спорту ў нас у краіне, мы атрымліваем адваротны вынік. Нацыянальная зборная вылецела з эліты сусветнага хакея, «маладзёжка» таксама. Я пачаў прад'яўляць жорсткія прэтэнзіі да адказных асоб, пачынаючы з Федэрацыі хакея, трэнераў вядучых клубаў і да ўрада. Тызень таму прапанаваў Міхаілу Захараву ўзмацніць яго «Юнацтва» і згуляць супраць мінскага «Дынама», якое рана скончыла сезон. Хто выйграе серыю — той будзе ў КХЛ. Прымаючы такое рашэнне, хацеў паглядзець, чаго варты наш унутраны чэмпіянат».

Кіраўнік дзяржавы лічыць, што пры фарміраванні складу і трэнерскага, і хакеістаў на наступны сезон неабходна рабіць стаўку на айчынных спецыялістаў і гульцоў, а таксама правесці якасную міжсезонную падрыхтоўку. «Бардака ў хакеі ў нас хапае: па знаёмстве ўзяць сябра, таму Дзмітрый Баскаў і павінен навесці там парадак», — заўважыў Аляксандр Лукашэнка.

Прэзідэнту спадабаліся дзве мінулыя гульні, ён адзначыў падтрымку заўзятаў на дзвюх арэнах і плане наведваць трэці матч гэтых камандаў у «Мінск-Арэна».

Адно з пытанняў датычылася магчымасці трэніровак для дзяцей з малых населеных пунктаў. Журналістка рэгіянальнага партала Мінскай вобласці расказала Прэзідэнту гісторыю дзяцей з вёскі на Случчыне, якія арганізавалі сваімі сіламі нешта накшталт фітнес-клуба ў закінутым будынку. Неўзабаве самаробная «трэнажорка» была закрытая — з меркаваннем бяспекі. Карэспандэнт паказаў невялікі відэаролік-зварот сельскай моладзі да ўсіх неабыхавых з просьбай дапамагчы ў стварэнні паўнаватаснай фітнес-залы.

«Натуральна, мы адрагуем на гэта, — запэўніў Аляксандр Лукашэнка і даручыў намесніку прэм'ер-міністра Ігару Петрышэнку заняцца гэтым пытаннем. — У школе арганізаваць лепш было б. У аграгарадках буйных мы так і робім цяпер комплексы ў школе. Дзеці і бацькоў цягнуць на гэтыя пляцоўкі».

Пры гэтым Аляксандр Лукашэнка падкрэсліў, што пытанне варта разгледзець шырэй, не толькі ў рамках прыватнага выпадку. «Гэта павінна нас падштурхнуць да сур'ёзнага роздуму. Таму з міністрам адукацыі займіцеся і мне далажыце (аб праведзенай працы. — «Зв.»), — сказаў Прэзідэнт.

На «Вялікай размове» працавалі Надзея АНІСОВІЧ, Марыя ДАДАЛКА, Вольга МЯДЗВЕДЗЕВА, Фота БелТА.